

עידו אנג'ל

ציפורים גדולות גדולות

עידו אנג'ל

ציפורים גדולות גדולות

ציפורים גדולות גדולות

מאת

עידו אנג'ל

Secret Moons

by

Ido Angel

© 2017. כל הזכויות שמורות למחבר. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, למכור, להפיץ או לאחסן במאגר מידע אלקטרוני או אחר קטעים מספר זה או את כולו ללא אישור מפורש בכתב מהמחבר ומהוצאה.

דאנקוד: 1312-0901323-9

עריכה: תמי לבנת מלכה, שרית שמיר

עריכת לשון: לי עברון

איור השער: אמיר גניסלב

עיצוב השער: נטע שהם

עימוד: גרינהויז – הרצליה

להדר, שמש שלי אהובה

תוכן

9	ירחים כמוסים
81	ציפורים גדולות גדולות
131	בחלל

ירחים כמוסים

הוצאת הספר נסתייעה במענק
מטעם קרן יהושע רבינוביץ תל אביב

כל הסיפורים כתובים. לא נכתבו. כתובים. כפי שהפסלים טמונים בתוך גושי הסלע וכל שנותר הוא לחצוב את פיסות האבן המיותרות, כך טמונים הסיפורים בתוך חלקות הריק שבדפים – והדיו חוצבת יש באין. ואין סיפורים רעים או בלתי ראויים. יש רק חללים, שכמו אבני הגיר, מתפוררים.

רעיון אחד הוא לתאר את כוס הבירה הזאת (שאיננה. חשבתי שאוציא את המחשבה לטיול לילי אל הפאב השכונתי. חשבתי שאשב מולה [המחשבה] ואשתה את הבירה והיא [כמו בתי הקטנה כשאנחנו מחכים בתור לרופא או לפגישה עם המורה או כשהיא באה אתי אל הבנק] תצייר. אלא שבדרך נזכרתי שנוזל הכביסה אזל ושמחר יום ראשון וצריך לכבס את הבגדים השחורים לחוג התאטרון של הבנות [זו הקטנה ואחותה] – וכך יצא שסטיית ממסלול היגון ואת מעט הכסף שנותר לי בכיס ושייעדתי לבירה, בזבזתי על פרסיל. אלא שעוד לפני כן עלה בדעתי המשפט הזה [”רעיון אחד הוא לתאר...”], נאצל מתמונת העתיד של כוס הבירה המונחת מולי, קרה, סמיכה, מרה, נושאת את השתקפות הרחמים העצמיים ללא כל קושי, כמעט כמו שהמילים נושאות את השפה. החלטתי להישאר נאמן לו). רעיון אחר (עכשיו הבגדים כבר נקיים. כלומר השחור שב להיות שחור מוחלט) הוא לתאר במשך ספר שלם את ישיבת אבי על הכורסה.

"הוא הולך עכשיו ברחוב". כך התחיל הספר הראשון שכתבתי. גם הספר הזה מתחיל באדם שהולך ברחוב, אלא שהפעם הרחוב סמוי והאדם סמוי. זו אינה התחכמות. זו האמת הכואבת. האיש נמצא והרחוב נמצא, אבל רק את ההליכה אפשר לראות. ענייני תקציב. אפשר היה לחשוב שדווקא העוני יוליד כתיבה עשירה, שמתוך הדלות והקושי תצמח פרא איזו יצירה חופשית, גדולה. אבל גם הכתיבה ענייה. אין לספר הזה מה לתת, רק לקחת. לקבץ נדבות של חמלה. הספר הזה מסתיר (מכותבו כמו מקוראיו) יותר משהוא מגלה. משום שאין כסף, הספר הזה ידבר, לפעמים, בחרוזים פגומים.

- היה לי אב והוא ה
- ועוד היה אחר לי א
- ואמי אמרה: ע
- ואני ענית: ת
- מאז חלפו שנים ר
- הולדתי בנות י
- את הסוד הן לא י
- ואמי אומרת: ע

אני זוכר את רגע לידתי. לא את התמונה. את הקושי. לחצות מן הפנים אל החוץ. הוצמדה לראשי משאבה קטנה, מין פומפה (את זה איני זוכר), ונמשכתי (גם את זה איני זוכר). אמי מספרת לכולם שהיא דחפה ודחפה אבל אני לא רציתי לצאת. אם מסתכלים בה היום, בשפתי הסיליקון שלה, בשיני הפורצלן, בגולת השומן הזקנה שבצבצה בחגורת מותניה ברגעי השאיבה ומאז דבקה בה, אם סוכמים את כל זוויות פניותיה אלי וממני – אפשר בקלות לראות שהיא אינה דוברת אמת. היא זאת שלא רצתה (את זה אני זוכר).

אבל את רוב הדברים אני שוכח. כמעט בכל רגע קופץ משהו בראשי אל אברונו. חלון נפתח במרפסת המחשבה ואיזה צל מציץ, כבר מטושטש, חיוור – ומזנק אל המדרכת. התודעה מתכווצת (כמו הזקן שיושב על הספסל בפינת הרחובות שלמה המלך ובן-גוריון; בזריחה צורתו צורת סימן שאלה ובשקיעה צורת נקודה) והדברים נעלמים. למשל הסיבה לכעס מסוים על מישהו מסוים. למשל שלשום (במלואו). נותרת רק איזו תנועה, מין שובל ערפילי של געגוע יתום. לפעמים ילדה קטנה אומרת אבא. אני מרים את עיני מכריך השוקולד שבידי ומביט בה בפליאה.

אין לדעת מה באמת קרה. אולי בחורף 1974 אמרה אמי לאבי את המילים "קרמה מרפיל" ומכוח פליאתו, התעברה. רוב הסיכויים שאדם ממוצא אשכנזי שמט היכנשהו עציץ. אולי, שנה וחצי אחרי לידתי, עלתה פתאום ידו של אבי מעצמה השמיימה ואחרי שבועיים (היד לא ירדה משך כל הזמן הזה), עזב.

הספר הזה מצופף את חומר העולם. דבר נוגע בדבר. רק בקושי אפשר להידחק בין המילים ולהושיט יד אל המיקרוגל כדי להפשיר שתי פרוסות שניצל טבעול לבנותי האומללות. רק בקושי אפשר בכלל להפריד את המיקרוגל מן השניצל, מבנותי, ממעשה הכתיבה. בלילה, בגלל הדוחק, הן ישנות זו בתוך זו. כמו בכושקה. הגדולה בתוך הקטנה. וארבעתנו (גם הכלב) דחוקים יחד בתוך החוסר הגדול. הזמן הוא זמן אחר. זמן ענני. כל שנייה עולה מאדמת הכוכב ומתעבה בשמיו הנמוכים (שמי חדר השינה) עד שאינה יכולה יותר לשאת את עצמה ומתגשמת.

הירח הזה (שהוא אמי) כבה. אקרא לו אביגיל. את האדמה איני רואה. אקרא לה ציפור. השמש קרובה מדי ומסתחררת במהירות. חם. קר. שקיעה רודפת זריחה. יממה היא כשאני הופך את כף ידי והציפורניים נעלמות כלא היו. הלילות הקצוצרים הללו הם אבי. אבי היקר. ששכחתי את שמו (משהו ערפילי. אולי אד). אפשר לומר שאני מעין אישון הפוך. אני צופה באיברים הפנימיים של הכוכב הזה ששמו תל אביב והשדרים פורחים מקווי המתאר שלי ומתפזרים... היכן? החמצן דל. אולי בכלל אני ילדה.

חשוב לזכור: מעבר לכל דבר אחר, זוהי קומדיה. אמי מהרסת בהליכת ליצן אל סדנאות המודעות. אבי יושב ישיבת דוב מול מאלפיו מסי ורונלדו ומנחי תוכניות הטריוויה השונות. מסי בועט! אבל אבי לא זו והכדור פוגע בתמונת החתונה של סבי וסבתי, שנשמטת לרצפה ומתנפצת לרסיסים. צחוק גדול! הלחיים כואבות. דליי פופקורן נשפכים בזה אחר זה על רצפת היציעים. עוד רגע יתחיל מופע הטרפז. המתח גואה: האם יצליח רב הליצנים לשלוח את ידו אל הלוליינית היפה ולאחוז בה? נדנוד... נדנוד נוסף... הם שולחים ידיים זה לזו – והופ! היא צוללת אל הרשת הגדולה.

כשהייתי בן 12 חליתי. אחרי עשרה ימים של כאבי בטן נוראיים ושלשולים וחום גבוה נלקחתי לבדיקות בקופת החולים ומשם הובהלתי באמבולנס אל תל השומר. הרופאה במחלקה הגסטרואנטרולוגית (שמה היה ד"ר יונש. היו לה פני דחליל וריח חזק של דבק נדף ממנה) אמרה שאשאר ליום או יומיים כדי לערוך בדיקות מקיפות, אבל בסופו של דבר אושפזתי למשך חודש שלם. בזה אחר זה כשלו הרופאים בניסיונותיהם לאתר את מקור המחלה ולמצוא לה מזור, ואני הלכתי וקמלתי. הם (וגם אני) לא ידעו שבסך הכול הייתה זו הפעם הראשונה שהחלפתי את מיני (באותו המין). קודם הייתי ילדה בשם ז'קלין ועכשיו הפכתי לילדה בשם מרלן).

דברים רבים קרו בבית החולים. על כל אחד מהם אפשר לכתוב ספר שלם. אילו נכתבה סדרת הספרים הזו, אפשר היה לקרוא לה: "המיתולוגיה העצובה של החודש בו בכתה הכלבה ג'וי בבית, לבדה".

14 דירות עברתי עם אמי, ובנפרד ממנה עם אבי, עד שהייתי בן 19. נדרתי בין חמישה בתי ספר עד לכיתה ה"א. אחים אין לי. אבל מדי לילה הייתה השכנה ברחוב "ההגנה" עולה בחלונה ועיניה היו פולחות את חשכת חדרי כמו שני זרקורים. מה היה שמה? מי היה ירח העצב שלה? מה היא ראתה כשלא הייתי? גם הקוראים מציצים אל חשכת הספר הזה מנקודת הזריחה הלילית שלהם. גם אני (אלא שאני מנקודת השקיעה). ומה אנחנו רואים? אנחנו רואים אותנו. את עורפינו. הולכים ורחקים.

אלו מילות הקודש: רחוב חד נס מספר אחת. רחוב אצ"ל מספר שבע כניסה אל"ף. רחוב בלוך מספר שלושים וחמש. רחוב י"א באדר מספר שתיים עשרה. רחוב הפודים מספר שבע. רחוב תלפיות מספר שש עשרה. רחוב מקדונלד מספר שתיים. רחוב ההגנה מספר עשרים ושמונה. רחוב הרצל מספר שבעים וחמש כניסה ביי"ת. רחוב ארלוזורוב מספר מאה תשעים ושתיים כניסה אל"ף ורחוב ארלוזורוב מספר מאה תשעים ושתיים כניסה גימ"ל. רחוב כצנלסון מספר מאה עשרים ושתיים. שוב רחוב הרצל מספר שבעים וחמש כניסה ביי"ת ולבסוף רחוב הרצל מספר חמש. ואלו מילות החול: בית ספר הביל"ויים כיתות אל"ף ובי"ת. בית ספר הגבעה כיתה גימ"ל. שוב בית ספר הביל"ויים כיתה דל"ת. בית ספר א"ד גורדון כיתה ה"א עד חופשת פסח ולבסוף בית ספר שמעוני כיתה ה"א. מדי בוקר יש להליט את הפנים בכפות הידיים ולהתנודד קדימה ואחורה ולומר את המילים (במהופך): "א"ה התיכ ינועמש רפסה תיב...)" עד שנוזל השליה יחניק בגרון. ואז לומר אמן וללכת להכין לבנות את הכריכים.

הבנות מתכוננות להצגת סוף השנה אבל מתקשות להיכנס לעורם של פטר (הקטנה) וחתולתו (הגדולה). פטר לוקה בחֶלְקֶת (טיפות חלב ניגרות משפתיו). יבבת החתולה נשמעת כצניפת סוּסָה. בכלל, קבוצת התאטרון מחשבת להתפרק. הזאב בוכה. דמות הברווז מהלכת עליו אימים.

כמה יפה העולם. לפעמים הנשימה נעתקת. מתחת לכל המלאכותי והמצועצע גלום יופי צרוף, שאין לשערו בשפה או בזמן אלא בו עצמו, ואין לדבר בו אלא להיות הוא עצמו, והוא הכול. ובתוכו יפים גם המלאכותי והמצועצע, משום שגם הם אינם הם אלא הוא.

בכלל, העולם הוא מוזיקה. וכל הדברים (הפעולות. המחשבות. הלידות. המיתות. התנועות. העצמים. השמות. מערכות היחסים. הסיפורים) הם הכלים המוזיקליים. העולם נושף בהם (כלומר בעצמו) ומתנגן.

אני משחית מילים על שטויות. המלאכותי, המצועצע, מוזיקה... למי אכפת? אבל כל זה דווקא משום שיש משהו אחר לספר. סוד גדול, מרטיט לב. אלא שאסור. לא עכשיו. יש סדר מסוים ביקום, ואף שאיני יודע מה הוא, עד שייפלו הדברים אל מקומם הנכון נגזר עלי לשתוק. אפילו לרמוז אי אפשר. אולי אפשר רק לתאר את התגובה שלי לזה, לדבר שאין באפשרותי לדבר בו – ואולי אפילו לא אותה. אולי, ברגע הזה, הדבר היחיד שאפשר לעשות הוא לתאר את האישה עם אוזניות הפלסטיק הגדולות, הכחולות, היושבת בשולחן הסמוך לי בבית הקפה. את מסך הבהייה הייחודי לה התלוי בעיניה. את המוזיקה המתנגנת ללא קול בשקע עצמות הבריח שלה, כאילו היה גופה מין רמקול גדול של דממה. אין ברירה. את כל כובד משקלו של הסוד אני מטיל עליה. אני ממלמל אותו על דמותה כמו כישוף, מחביא אותו בין כפלי כל המבטים האקראיים שהחלפנו בינינו ושם הוא יישאר. בינתיים אגלה דברים אחרים. סודות זעירים. כמו למשל שבכל בוקר, בדיוק בשעה חמש ועשרים, מהבהב הטלפון. בהודעה (ממספר לא מזוהה) כתוב: "זה מוני מהמחלקה. עכשיו אני מעלה את השמש."

אישה בשם יערה נכנסת לחיי. בתנועה פתלתלה, דרך נשים אחרות. עכשיו היא עומדת שקטה, קצת שפופה, באמצע הלב. אנחנו יוצאים מן החלל המרכזי אל מרפסת המיזנטרופ. היא שואלת אותי: "האינטרנט מהיר?" אני עונה: "כן." היא שואלת: "יש קפה?" אני עונה: "כן." "כיבוד?" היא שואלת. אני מהנהן. היא מגביהה את ידה ופורשת לפני את אצבעותיה. ציפורניה משוחות בלק כחול בוהק. היא הופכת את היד כך שבשר כף היד פונה אלי. היא שואלת: "זה מספיק רך?" שן אחת שלה אפורה. המיית צוצלות עולה משערותיה. אני לוקח את ידה בידי.

בואו נדבר רגע באישה יערה. היא שלומית? לא. היא קרן? לא.
היא אורית? לא. היא יערה? לא. יש לה שערות שקופות דקיקות
על גבה? כן. היא חולצת מדי לילה את כף רגלה מנעל הזמש?
כן. היא רוחצת את כף הרגל? כן. היא יושבת מול חלונה וצופה
בכביש האפל וחושבת: "ארלוזורוב"?

היא נכנסת לחיי? לא.

אי אפשר להתאפק. הנה בכל זאת רמז קטן בנוגע לסוד הגדול:
כף רגל גוצית, מגוידת. כתף שעירה, חסונה. הבל פה כמו כלור
ולענה. שפם.

לא הבחירות. לא דאעש. צריך לכתוב באותיות גדולות: נסגרה הדלת. ואז לדווח בהרחבה: הילדות הלכו לאמא שלהן והדלת נסגרה. ויכל אלוהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, רטט קול דרך צינורות האינסטלציה, ובקיר המטבח עלה צל ידיים רחוקות צרות מעגלים מול הנרות. התמונה תהיה של הבית הריק. רק כף רגלו היחפה של האיש בפינה התחתונה. במדור הספורט שוב אותה התמונה והדיווח: שיא חדש נשבר – הלב.

יש להתעכב עוד מעט קט על האישה יערה. האקראיות הזאת. השפשוף הקל בלב. למען האמת היא כמעט ולא אמרה מילה. גם את כף ידה לא לקחתי בידי. להתעכב עליה – דווקא משום הרף העיץ הזה, בו לא הייתה והייתה וכבר איננה. להתעכב משום השובל הרירי של עברה שהותירה אחריה בלכתה. בעיקר להתעכב על אביה.

אביה של האישה יערה נטוע בכפות רגליו. עיטים חגים סביב
צמרתו. בבקרים חוסה האישה יערה בצלו (צוצלותיה ישנות).
בלילה נלכד הירח בסבך ענפיו. אפשר לקרוא לו עץ הסקויה
האבהי הגדול. ואפשר גם לומר מוטק'ה.

סגן מנהל בנק דיסקונט, סניף כיכר רבין, פניו פני דודה טובה. עיניו החומות לוטפות את המספרים שעל המסך כמו היו אחיינים שובבים ומיד נמלאות צער על פצעו של זה, על חבורתה של זו. הוא מציע לי כוס תה. שמלתו הפרחונית מהודקת לחגורת מתניו הבשרנית וכנפי השומן שלו מתנפנפות תחת זרועותיו בבחשו לי סוכר. קיץ במשרדו של סגן מנהל הבנק וכל צנצנותיו מזיעות.

אנחנו מדברים בבדידותו. באהבתו הסודית למנהל הבנק, שאינו מחזיר לו אהבה משום שאינו יודע. אהבתו של סגן המנהל ניגרת גדולה וחומה מעיניו ומכתימה את כל טופסי ההלוואה. גם לי יש סוד, אני אומר לו. מבטו מטפס אלי לאט מן התהום. אני רוכן אליו ולוחש לו באוזנו. אחר כך אנחנו שותקים. ואז הוא מהנהן כבודת, אוסף את העט וחותם על הטפסים.

אני נגרר אחרי המקום שיוחד לי בחלל כמו ילד נרגן אחרי אמו בקניון (החלל הריק מושך אותי בזרועי, כמו הפומפה בלידת הוואקום, ואני נסחב קדימה למלא אותו). בזה אחר זה אני אוטם בנוכחותי את כל המקומות החסרים. את המקום בתחנת האיסוף של ההסעה מבית הספר. את המקום מול המקפיא. את המקום מעל צורכי הכלב בגינה. את המקום המעורפל, המתוק, סביב מחשבת האישה יערה, כשאני אוחז בכשרי כמו בידיה. את המקום המר של תום המחשבה.

אני מתרגל מדיטציה אצל מורה הזן הגדול צביקה מסופר יודה שברחוב ריינס. הוא מושיט לי את שקית הלימונים ואומר: "השקית עם הלימונים." הוא מושיט לי את שקית העגבניות ואומר: "השקית עם העגבניות." אני מגיש לו את כרטיס הפלסטיק והוא תופס בו בין האגודל והאצבע וכשמחזיר לי אומר "תודה" ומחייך. ולפעמים הוא גם אומר: "שבת שלום."

עכשיו הבנות מדלגות בקלילות מעל כדור האש הגדול הצולל אל הים. אמן היכן שאמי והיכן שכל האימהות. הכלב חופר בלשונו בחול עד שמים עולים בגומה. החוף מלא באנשים וגם כל הקוראים אתנו וזוהי נחמה שאין לשערה.

אחרי ארוחת הערב מביטות בי הבנות ומביט הכלב כיצד אני פורס את עצמי לפרוסות ושולח אל האנשים שאני הכי אוהב. אל יואל הופמן. אל יעקב רז. אל ג'ון קליז. אל עבאס קיארוסטמי. אל מאיה דוניץ ובעלה אילן וולקוב. אל ויקטוריה חנה. אל אורי שפיר. אל נורי בילגה ג'יילאן. אל קורנליו פורומביו. בכל פרוסה חלק קטן מכל חלק שלי (כמו קלופס) ומקווי המתאר של הפלח דולפת במלוא התכונה, כמו טיפה מתוך סדק בסכר גדול, המילה השקופה: "הנני".

לפעמים כשהלילה הוא סימן קריאה אני יוצא לְזָנוּת. אני מכתים את שפתותיהן של הבנות ביין, להעמיק את שנתן, וחומק אל הרחוב. מורה הזן צביקה הוא רועי. אני עומד מבויש תחת שפמי והוא כמו שוטר מכוון אלי את תנועת הברידות. זרים קוראים לי אמא ואני אוהב אותם ואז משחררם ללא כל תנאי אל העולם. "נבוא לבקר בשישי," הם אומרים כשהם הולכים ממני. ואינם באים.

- על הדשא שכבו איש ו
- ואיש לא ש
- ואיש לא י
- הזמן זלג ערמומי בין ה
- משהו ז
- משהו נ
- השמש הסיטה מבט, שלא לראות ה
- והאיש אמר א
- ואמי אמרה ע

את מגע כף ידה של הילדה טל פורת לא שמטתי מכף ידי מאז גיל שנתיים, כשהיינו יחד במעון "אביב" ברחוב חד נס ברמת גן. אפשר לומר שכל כפות הידיים שאחזתי בהן מאז לא נגעו בי באמת משום מגע כף ידה של הילדה טל פורת, שעד היום עוטף את כף ידי ככפפה. איפה היא עכשיו? אולי גם היא מביטה בירח. אולי נכרתה כף ידה. אולי היא קוראת בספר הזה. אולי היא מניפה את הזרוע הקטומה לפני הדף והוא עולה מכוח המפגש בין יד הרפאים האחת (שלה) ויד הרפאים השנייה (זיכרון כף ידה שכתוב פה), רגע מזדקף – ואז מתהפך ונופל על פניו.

אני בז ליופי, אבל כפות ידיה של האישה יערה מעוררות בי
שירה. מה אני מבקש? להתחתן איתה? לנשק אותה? ללכת איתה
לסרט? לא. רק שתאחז בחפיץ כלשהו, לא משנה איזה, ואז, לאט,
כמו ברישול, תשמוט.

אני רואה אותה הולכת פגומה לבדה. כמו אותה אצנית מרתון בשנת 1984 שחצתה מותשת את קו הסיום רק בכוח הדמיון, כך חוצה האישה יערה את רחוב ז'בוטינסקי. נוטה על צדה עם שקית הירקות. תנועתה נימית מאוד. צייר היה מורט את כל השערות מן המכחול מלבד אחת. מנצח (הרי המוזיקה תמיד דקה מן הצבעים) היה מרים את ידיו לפני התזמורת וכך נשאר (וגם כל הנגנים) עד לתום הקונצרט.

אל אביה היא הולכת. שם תקצוץ את הסלט. אצל אביה שהיה לולייץ. שנשף בחליל כשהוא חוצה מן התורן האחד ועד לשני על החבל הדק (אבל במדרכה הגדולה ברחוב פרישמן, מעד). הוא יגביה את הכף הגדושה עד לפיו אבל אז יקפא וינח ויאמר לה חבל. האיש עידו יכול היה להיות לי לבן (הוא יאמר לה). לפעמים (הוא ימשיך) – אבל רוח תיפח בחליל המוטל שכוח על השידה בגזזטרה וסוף המשפט יתפוגג. הבית כולו יימלא בצליל: "מי".

אולי אפשר לספר את הסוד דרך המוזיקה. לנשוף בכל מילה עד שיעלה בה צליל ואז לסדור את הצלילים בזה אחר זה על הנייר (לא את סימניהם. את הצלילים עצמם) כמו את ששת ימי הבריאה ולומר ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, ולהניח לעיניים להרטיט במיתרים:

.דו

.מי

.סי

.סול

.דו

.מי

לקטע המוזיקלי אפשר לקרוא "ארוחת ראש השנה שהשתבשה".
או "לעזאזל, צלינו את הדוד ולנטיין".

ואולי אפשר פשוט לכתוב את מילות הצלילים. לכתוב עץ הפיקוס. לכתוב הרשא. לכתוב ארבע הכתפיים. לכתוב העורב. לכתוב הבריאה ולכתוב הבריאה.

עכשיו אפשר לצפות בכדורגל. למתוח את הגוף עד כדי ריצוץ העצמות, פקיעת העור, כמו לשטח פירור של בצק בתבנית אפייה בגודל רחוב – כדי להידמות לאבי. הנה אני כבר נוגע בקצה אוזנו עם קצה אוזני, אבל הבוהן מתקצרת. הנה אני כבר מצליח להשקיע את גומת החץ הימנית, אבל השמאלית מתנפחת. מישהו מבקיע גול. אני צועק, אבל בשפה אחרת ומעט מאחר. תם המשחק. אבי אוסף את קליפות הגרעינים. אני מאחה את קרעי הדמיון (אני מצטמצם שוב לגופי). הוא אומר "ביי" ומפנה את גבו. אני אומר "ביי ביי" ויוצא לאחור, פני אל הגוזזטרה.

הרי מה אני? מפית נייר. מפית נייר קטנה ולבנה. נולדתי מעלעול בלתי זהיר במונח המילוני "קימוט". בנתי מוחטות בי את שפתי הקטשופ. סגן מנהל הבנק מזיע בי את בדידותו. מורה הזן צביקה מגיש אותי לאישה הרזה (שמה מאדאם ויברובה. בזווית מסוימת אי אפשר לראות אותה) ואומר "המפית" וגם "שתיים תשעים" ואני עצמי רושם עלי (בבית הקפה השכונתי. בעיניים עצומות. שלא אדע) את מילות הסוד. ואז, התשליך. כמו בראש השנה. אני מפית נייר קטנה בת פח. אבות רבים לי ואמי אחת והיא הקריעה הגדולה לחתיכות קטנטנות.

אני שמש מבוהלת. שמש מלפנים ומאחור אני. הקפה נשפך על
שמלתי ועכשיו אני חמה ולקויה.

אני לא יכול אבל אולי אחרים יכולים. רק צריך למצוא את הרגע הנכון לתת את המילים בגרונותיהם. לא הרבה. אולי 7 בסך הכול. אולי לומר אברהם. אולי לומר אברהם קם. אולי לומר אברהם קם וצחצח את שיניו. אז תינסך בדברים הנפחות הנכונה. אולי צריך להעמיד שורת משוררים לפני הקהל ושיגידו במלוא תוקף ההנגנה אברהם יצא את פתח ביתו. שיגידו והלך, ואז ישתקו שתיקה דרמטית מאוד, ורק כשהקהל כבר יצא מכליו מרוב סקרנות יוסיפו יחד, בלחישה: אל השוק.

אולי שיגידו הוא ברר מלפפונים כמו קדוש. שיציינו את טפיחות החיבה הרבות על השכם מצד הרוכלים. גם המילה גוף תושלך כלאחר יד והמילים כתם לידה בצורת סוגריים והמילה עורף ומיד אחריה המילים כמו שלף מחורץ. ואולי רגע לפני שהשיר יגיע לכדי סיום משהו פתאום ישתבש. מישהו בקהל יאמר את המילה עקדה והמשוררים יקפאו על עומדם. המתח יהיה בלתי נסבל. ורק אחת (המשוררת הזקנה ביותר) תרים את ידה ותצביע אל הצפון כמו שמצביעים מן הרוכן על הנאשם ואז תאמר: שם. על ההר. נפלה המאכלת. ממש (הפסקה) ליד (הפסקה) הקריון.

סגן מנהל הבנק חולה (לבו נשבר) ומחליפתו שמה ניצה. הקיץ נטש את החדר כמו שנרפאים ממחלה ועכשיו נושרים הטפסים ונערמים, פריכים, על הפרקט. ניצה אומרת "זה לא מענייני" וממליצה שאסגור את המיזנטרופ ושאפסיק לכתוב ואלך לחפש עבודה. "כמו כולם" היא אומרת, ואפשר לראות בתנועות שפתייה שהיא איננה כאן, שרק בת הקול העליונה, כמו כשקוראים בספר, מעידה עליה.

כמה יפה הסתיו. הכול גלוי. סיבה רודפת תוצאה. האוויר כמעט צלול ואפשר לראות איך הזיכרון חוזר חבוט ויגע ממסעותיו בזמן, שם הפרה רגע ועוד רגע בזרעי הגעגוע הזה שעכשיו מושלך, סמוק להרהיב, מכל ענפי הלב. גם בנתי משליכות. אני שומע אותן בחדרן. אבל מהן נושר רק מה שמיותר, בעוד אני משיר (כאן במטבח) דווקא את ההכרחי. אני הולך וקטן לפניהן. המילה אבא היא שמלה רחבה (גודלה כגודל המילה אמא) וגופי קטנטן ואני כושל על כנפיה. אני עומד על קצות אצבעות הרגליים ומתח את ידי, אבל ככל שאני מנסה איני מצליח להגיע אל כפתור המיקרוגל.

חברי הטוב ארם נהריים מטפס בכבש המטוס ונישא השמימה.
כנפי הברזל חובטות איטיות באוויר והרוח החמה מעיקה על
העפעפיים ומגיפה אותם. העיניים מתהפכות. מאחוריהן, הוא שב
ונגלה אלי. ישוב במושב הפלסטיק המרופד. המזגן נוהם. רוח זרה
פורטת על שערתיו הזהובות האהובות של חברי. המטוס אינו זו
אבל הנוף שבחלון הולך ומתכווץ. מישהו קורא בשמי -

אני פוקח את עיני וחברי הטוב ארם נהריים יושב מולי. אנחנו
בבית הקפה הסמוך לביתו. המלצרית זעופה ואני בבת אחת מבין:
הנטישה הייתה פנימית. חברי הטוב נטש אותי דרכי. עכשיו אני
יכול סופסוף לכתוב: אני זוכר את החבר ארם.

אני זוכר את החבר ארם. הוא לא ידע אבל גם את ידו (כמו את ידה של האישה יערה) הפכתי בראשי כך שבשר הכף פנה אלי. רק בצחור שיניו דיברתי בגלוי ואולי (פעם או פעמיים) גם בתלתליו. איך בכינו כשהנצו שערות הערווה (קודם לו ואחר כך לי) כמו כשמישהו מת. איך פלחנו את תל אביב לשניים (מקורקוד השקיעה ועד לזרת הזריחה) והשקענו את ידינו בשבר ורדינו מתוכו דבש. הרי נשבענו אמונים לתנועת השמיטה (הגבהנו את כתפינו כמעט עד לאוזניים ואמרנו: אל"ף. אל"ף. אל"ף). הרי יום יום דיברנו במראה העורף הַרְחֵק. ציירנוהו. ניגנו אותו. ובכל זאת. כשנסק חברי ארם אל שמיו הפנימיים, נשבר לבי.

הכלב תמיד עייף. גם כשהוא רודף אחרי זנבו או אחרי הכלבים האחרים בגינה, כלב ישן אחר מוטל בתוכו ואליו כמיהתו הנצחית. ריח עייפותו ריח אדמה רטובה וכל פעולותיו מתכנסות לתוכה. אני למד את עייפותו, משנן אותה כאילו הייתה סוטרה קדושה, והוא מאשר לי כל מדרגה רוחנית בלשונו: אם עליתי בה – ליקוק אחד. אם נכשלתי בה – גם ליקוק אחד. בכלל, הכלב הוא כהן גדול ואולי אפילו מלאך. רביצתו היא הרביצה האלוהית ולכן כל הכלבים האחרים משתטחים לפניו. עכשיו כבר אפשר לגלות: הספר הזה תחילתו באפו של הכלב וסופו בזנבו.

אבל זה כבר שלושים שנה שרוחה של הכלבה ג'וי מסרבת לעלות השמימה. היא מרחפת עמומה בחלל הדירה שברחוב תלפיות. כשאמות (וילון מנומנם יתחכך בשולי האדן. תחילה תצטמצם נוכחותי בגופי. אחר כך אלך ואתחסר, כמו הירח, מגופם של אחרים), אצטרף אליה. יחד נמתין בלב כוסס לשובו של הילד עידו מבית החולים.

גם השירים שלנו יהיו פגומים, אבל מן הצד השני:

- נק שדי אמי;
- קך, גם לא יבוזו לי.
- ל בית אמי תלמדני;
- יס רימוני.
- שי, וימינו תחבקני.
- עתי אתכם, בנות ירושלים:
- רו את האהבה, עד שתחפץ.

את הילד עומר לא אהבתי משום ריח התפוז החרוף שתסס ברוקו, אבל באותם חודשים נבוכים בתחילת כיתה ה"א, בביה"ס א"ד גורדון, הוא היה לי חברי היחיד. נדמה לי שהייתה זו חופשת סוכות כשהוא בא לישון אצלי ופתאום הושיט את ידו אל תחתוני. לא הבנתי. אבל גם אני, כמו שנדבקים בפיהוק, הושטתי את ידי. שנים אחר כך מת במלחמה. אפשר רק לשער את פליאתו של הצלף שכדורו פלח את לכו, כשפתאום, מתוך הגוף המוטל על האדמה ללא נייע, עלה פרדס שלם, וכל הילדים הפלסטינים נכנסו בו ורקדו בין העצים.

עכשיו אני חושב על המורה לתאטרון. הבנות שבו עייפות מן החוג ואני יכול לראות דרך הבגדים השחורים הנדחסים אל מכונת הכביסה, כמו דרך כדור בדולח, אותה ואת בעלה אוכלים גלידה בשתיקה. הטלוויזיה דלוקה והילד גרשום ישן בחדרו תחת מנורת הינשוף. אגלי פיסטוק נוטפים ומכתימים את חולצתה של המורה לתאטרון ועכשיו הוא (בעלה) רואה דרך הכביסה שלה אותי. אנחנו עומדים משני קצות העולם הזה, העשוי כולו בדים מלוכלכים, ואוחזים איש איש בקו האופק שלו, ורק בזכותנו נשמר האיזון הנסתר והעולם יכול להמשיך לשוב על צירו (ציר תוף מכונת הכביסה). הרי אילו רצינו היינו יכולים לחצות את כל המרחק עד שכמעט ניגע זה בזה ולהצמיד את ארבע הפינות ולהרים מלמטה ולהצמיד שוב ולהרים וכך הלאה, עד שאחד מאתנו היה מרפה והאחר היה אוחז בעולם המקופל כולו ומניח בארון.

בצער רב אני מגלה את שמה של האישה עם אוזניות הפלסטיק הכחולות: הגר. אנחנו חוצים את הכביש מבית הקפה אל ביתי. בחדר המדרגות טעם שפתיה טעם סבון חמצמץ. דווקא עליה הכלב כועס. הוא אינו מניח לה ללטפו. עכשיו אני שומע אותו רוטן מחוץ לדלת החדר בעוד היא מפשילה את קליפתה ומתחילה להגיר את מיציה, כבמין תסיסה (היא על המיטה, נעה, ואני עומד בפינה כמו שורה שהושמטה משיר). מה היא שומעת עכשיו? אולי התמשכות לא משכנעת של המילה "אני". אולי אינה שומעת דבר. ללא אוזניותיה האישה עם אוזניות הפלסטיק הכחולות היא האישה עם אוזניות הפלסטיק הכחולות החלולה. ברוך אתה אדוני אלוהינו מלך העולם הקטן שבכדור הפלסטיק השקוף שהכלב רץ אחריו בגינה.

הסוד כבר ידוע לכול. גם הקוראים יודעים. אלא שטרם הומצאה
השפה להגות אותו ובו – בדיבור כמו במחשבה. כמו האותות מן
החלל החיצון, כך גם האותות מן החלל פנימה:

בי.פ.

בי.פ.

בי.פ. בי.פ.

ביייייייי.פ.

בעלת הבית בתיה בת פרעה מגסה את לבה ועכשיו אנחנו נודדים
במדבר על גבי הטרנזיט הלבן של צ'וצ'קו המוביל. אני אומר
לבנותי שפנינו אל הארץ המובטחת, אבל בלבי אני יודע: אנחנו
רק הולכים לקראת מצרים חדשה.

הדרך ארוכה וצ'וצ'קו חונה למרגלות הר האלוהים חֹרְבָה ומבעיר
אש בסנה לחממנו וחובט בסלע להשקותנו מים (הוא ואני)
ואת הבנות מיץ פטל. הוא קורא לנו משיריו הארוטיים. הבנות
מרותקות לצמתו הלבנה הארוכה והמילים עולות ממעמקיו בקולו
השרוט כמו המקררים העולים אל הדירות במנוף ההידראולי.
יפה כאן במדבר (שדרות דוד המלך בואכה כיכר רבין) בשעה
המאוחרת. מדי פעם מנסר באפלה צרצר טלפון רחוק. בראש ההר
(מעל לחנות תולעת ספרים) מנגן הפסיכולוג השמימי את השיר
אמא וקולו של יהורם גאון נשפך מן המרפסת על חזית הבניין
כמו מחלפות תלתלים.

הלב יוצא אל הקוראים המדמיינים את צ'צ'קו המוביל אחרת מכפי שהוא באמת. בעיקר אל מי מהם שמחסירים ממנו דבר מה. למשל את כתר ההילה השחורה הקשור לראשו. למשל את הטיית הצוואר הקלה הצידה. למשל את האופן המיוחד בו הוא מבטא את המילה "מותניך", עם הבלימה הזו, מכמירת הלב, אחרי ההברה הראשונה. איך אפשר לדעת את כל הדברים האלה מן הכתב? אפילו אם הם מתוארים מפורשות אי אפשר. איך אפשר להבין שהאישה יערה מציצה אלי מבין שורות שיריו של צ'צ'קו? שהיא פה. בטרנזיט. מקריאה לי את השירים הארוטיים שלה דרך גרוננו.

בוא אלי (היא אומרת) כמו שש אותיות הבריאה. אל"ף. בי"ת.
גימ"ל. דל"ת. ה"א. ו"ו ועד הזי"ן הקדושה. בוא במחילה שחפרתי
מן הכלא הזה של גופי אל הכלא הקטן יותר של שאר הגופים. בוא
כי מותני רחבו והידיים יְדֵי עכשיו והלק הסגול בכפות הרגליים
הוא ההסבר ההגיוני היחיד.

הלוא אין דבר יפה יותר (היא אומרת) מן המפל המלאכותי המפכה
בין חלקות הדשא הסינתטי בגינת העירייה. שם תבוא אלי כמו
כשאבי מפנה את מבטו אל החלון ויורש ממני, אצבע אחר אצבע,
את כף רגלי הרחוצה.

אל השדיים בוא. אל שני התלים הרזים והריקים האלה שאני תולה
ממני כמו כביסה. אל התחת בוא. בכר האחד תשקיע את אביך
ובשני את אביך ובאמצע את מלוא עומק הידיעה.

המקום הזה, בו הדברים יפים מכדי שיהיה אפשר לגעת בם, הוא המקום שבו אני עומדת. כאן על מדרגות הלב עם שברי הזכוכית של בקבוקי הבירה ועם ריח כל הגברים שאינם אתה. בוא. טפס חיוור על כל רוחות הרפאים האלו והיכנס אלי חלק אחר חלק, כמו כשאני מרימה את הגזרים ואת התפוחים ומכניסה אותם אחד אחד אל תוך שקית הפלסטיק הלבנה.

אתה בסך הכול צריך להיות כוכב. כלומר ליפול אל עצמך. ואז
מלב הסופרנובה לזעוק אלי: כרפס! לפת! טופו! סימנייה! ואני
אקדיש לך את המילה הכי יפה: קטנה.

בוא. בוא בלית ברירה כמו השיגעון הזה שניבט אלי מכל הפרסומות. בוא לאט ובתנודות הבכי הכבדות של הים שנשא את כל ספינות המעפילים אחרי המלחמה. בוא עם הספרים. עם הבנות שלך. עם התורה. בוא אל הקריון הזה שאתה מדבר בו כמו בְּמִקָּה. בוא עם משקפי הרייבן המזוותות אל הקרחת מעלה עד למקום שבו אתה אישה. בוא עם הסוד. בוא עם הפתיחה והנעילה. בוא. בוא. בוא. בוא עד למקום הכי קרוב. ואני אלחש לך: אינני יכולה.

השמש עולה וגם צ'וצ'קו עולה השמימה במרכבת האש, לקרוא בפני האלוהים את שירתו. הבנות ואני מדדים עיפים אל חוג התאטרון. היום עולה ההצגה. בית חדש לא מצאנו, אבל הכלב גדול ואנחנו חוסים בצלו וגם הזמן הוא כמו שמיכה רכה. ובדיוק כאן, באינמקום הזה, צריך לכתוב: תודה. לאמא שלהן. על שהייתה לי משפחה ואז משפחה אחרת. על שגידלה בתוכה את כל העוברים (שלושתנו) ועל כך שלמרות שלא ידעה לחרוז (היא הייתה [ועודנה] אומרת "שיר" ואז "פיל") – שמעה.

מה אני עוד זוכר? מין אובך סגלגל. מגהץ חם עומד באוויר כמו גרם שמיימי. את סכין המטבח שלפתע הונפה וברקע נוגן השיר It's my turn, שעד היום מעורר בי בחילה. את מוניק חברתה של אמי, שמתה מסרטן אבל לפני כן, במין רגע של חסד, הניפה לפני את כף רגלה. אני זוכר חתונה (אולי שלי. הייתי שיכור מאוד). אני זוכר את זאת שלא שכבנו אבל בתוך איבר המין שלה, מקומטת, קרושה, כאילו נפלה מרחמה, מצאתי את המילה "מרפסת". לא הבנתי. לא אמרתי דבר. אבל ארבע שנים לאחר מכן, ברחוב אבן גבירול, היא קפצה. ובעיקר אני זוכר את עכשיו. את תצלום האטומים הסדורים זה לצד זה לצור את כל הצורות, ואת הטעות שאין לראות והיא הרבק המחבר את החלקיקים הקטנים באפלה.

אפשר לומר שתם. תם הכסף. תמה האישה יערה. תמתי מבית.
תמתי מן הזיכרונות. מחברי ארם. מסגן המנהל ומניצה מחליפתו
ומן הסתיו הזה, שהכחיל בבת אחת כמו אישה ג'ינג'ית גדולה
שנחנקה. תמה ההצגה בחוג התאטרון. האור יורד (וזו ההארה
האחרונה). תמה גם המשמרת בסופר יודה. מורה הזן הגדול צביקה
שוטף את הרצפה.

כמו בטלסקופ אני רואה את אבי ואמי נפגשים במקרה בדוכן הפיס שבמרכז רחוב הרצל ברמת גן (היא באה ממספר חמש והוא ממספר שבעים וחמש כניסה ב"ת). מאז שהתגרשו לא נכחו זה לצד זה בלעדִי. ברגע הראשון נופלת ביניהם שתיקה. אבל אז, פתאום, משהו ניצת. אי אפשר להסביר. אבי פתאום אומר (המילים בלתי נתפסות: אבי. פתאום. אומר): נו, מגרדים? חצי חצי בפרס? אמי מהנהנת. הם קונים כרטיס אחד ומחככים בו מטבע (ערכו ארבעים ושתיים שנים). אט אט נחשפים הציורים:

אננס.

השם עידו.

חתול.

חתול אחר.

תולעת.

השם עידו.

השם עידו.

בדרך אל המיזנטרופ פתאום פוצח הכלב ברדיפה אחרי אחד
האוטובוסים. אני מרים את עיני ורואה: זה האוטובוס צפונה.
בדילוגים, בכשכושי זנב, מנבח אותו כלבי האהוב אל מחוץ
לגבולות הספר הזה.

ציפורים גדולות גדולות

עכשיו חורף אבל אני לונה מן האביב הבא את הפריחה והנה עצי
השקדייה מאירים את העיר האפורה כמו פנסים. כפות רגלי קרות
מאוד אבל בלבי תמונתו של הילד משה. הקשרים בין אדם למקום
נפרמים ואני יכולה לראות אותו יושב בחיק אמי החסרה. אפשר
שאעצור כאן. אין צורך להוסיף דבר. לא אודות פניו ולא אודות
פניה. לא אודות שמלתה ולא אודות צווארון חולצתו. רק אומר:
אין זמן ואין חוסר. ועדיין אני גדלה. ועדיין הלב צמא.

כאן, בחדרי, בגוף הזה, בלב, בקפל הרגעי והאחד של הבריאה, אין טעות. גם השקר הגדול ביותר נכון. אפשר למשל שהשפה תתהפך. לאבא יקראו א־ב־א ולאמא א־מ־א והדברים הם שיתארו את המילים. אפשר שהמתים יעלו באש וכוכב האדמה יהיה לשמש וכולנו (אבא ואמא והילד משה ואני) נזרח ונשקע מול עיניהם הכבות של ריבואות הכוכבים הריקים.

השפה עצובה מאוד. כמה צער יכול היה להיחסך אילו היינו אומרים שוב ושוב רק את אותה מילה. למשל "גשם". אז היינו רואים את הדברים כמות שהם ולא כולאים אותם בשמות מיותרים. כל האנשים שהלכו מאתנו היו כאן וכל סדק היה מקום בעולם.

אני הולכת אל חדר האמבטיה אבל חדר האמבטיה בתוכי וכך גם שאר החדרים, וגם אני בי ולכן אני נותרת מלוכלכת. דמיינו אותי: צומת בלי דרכים. או סלסול ללא תלתל. אם אבא יקרא עכשיו בשמי אולי יענה לו הגוף, אבל ילדתו האמיתית של אבא מתדפדת לה באצבעות זרים.

עכשיו זהו עמוד חדש וראוי לברך בברכת ברוך אתה מהפך הנייר.
מורים אנו לפניך אדוני אלוהינו ואלוהי אבותינו על כל הזמנים
שנפלו אל התהום שבין הדפים ועל הזמנים האחרים, השקופים,
שעלו במקומם.

כל יום שחולף אני יודעת פחות. הדרך אל בית הספר רצופה אבני שכחה וכל המורים מדברים לאחור. רק את שיעורי החשבון אני אוהבת. השעה כבר מאוחרת והשמש עומדת שונה בחלון. העולם נמשח על הזגוגית כמו אקוורל וכל מה שאני מחשבת מסתכם באותו מספר: עכשיו ועוד אחר כך שווה אחת. אל"ף ועוד בי"ת שווה אחת. אחד ועוד אחת שווה אחת.

הגוף מתעגל ואתו החישה. אני הולכת ומתעוורת אל כל מה
שחד או ישר. תנו לי כיכרות במקום רחובות. תנו לי מים במקום
בחירה. תנו לי מילים שאין להן סוף כמו אמא. אבא. משה.

אני מרגישה את איברי הרבייה שלי מחוצה לי. כאילו הושטתי יד
ונגעתי בעץ. המורה משכחת אותי במבחן הביולוגיה אבל חודש
אחר חודש אני נכשלת בגופי.

עכשיו אעצום את עיני ובמצרי הרקות יעלה עולם אחר. ביום הראשון אבדיל בין חושכו לאורו. ביום השני אבדיל מים ממים. ביום השלישי תעלה האדמה מן המים ואזריע אותה. ביום הרביעי אטבע את מאור העצב מעל לאדמה ואת מאור השמחה תחתייה ואמשכנה סביב ציר לְבָה והיא (האדמה) תתהפך, הלוך ורצוא. ביום החמישי אשריץ את המים העליונים ואת המים התחתונים וביום השישי את האדמה ואז אחצוב מתוכה את האדם אותו אברא בצלמי (זכר ונקבה) ואקרא את שמו ברתולומיו, וביום השביעי אברא את האדמה האחרת, שהיא נסתרת אך נרמזת, וברתולומיו ישמע רחש ולא ידע מנין בא, ויישא את עיניו אל השמים ואל הארץ ואל הצמחים והעופות וחיות השדה ולא ימצא, וביום השמיני אפקח את עיני וכל העולם האחר יימחק ואני איוותר פקוחה ממנו לעד אבל את מבטו של ברתולומיו לא אשכח ועיניו התמהות יאירו לי את עולמי.

זקנו של אבא כמו ספר והשערות כמו מילים. אני קוראת והשפה
אחרת, שפת דם, והסיפור הוא סיפורן של אחיותי שלא נולדו.
כשהוא מתפלל ממולל אבא את זקנו באצבעותיו ואז פורחות
אחיותי בחדר כמו פרפרים, נכנסות באור ויוצאות ממנו, ואז שבות
אל מקומן במכמני הסבך ויחד כולנו לוחשים: "אמן."

עוד לא סיפרתי על הכתף השלישית שלי. כתף ששייכת למישהי אחרת ושמה ראומה. היא חיה בקצה העיר וצרה בצעדיה מעגלי צער ברחובות משום כתפה החסרה. ואני, ראשיהם של אבא ושל אמא נחים על שתי כתפי ועל כתפה של ראומה אני מניחה בעדינות, כמו כתר, את ראשו של הילד משה.

יש דבר אחד ומינו נקבה ואין להגידה ואפילו לחושבה. בדיוק
מן ה־ הזאת אני מתנערת עכשיו. בכל גופי. כמו כלב שנרטב.
מצבעה. מצליליה. ממגעה. מישהו ודאי אוהב אותי ועד שאתנער
מן ה־ לא אשמע. לכן אני מוחקת את ה־ מן הלב. כמו שגיאת
כתיב מן המחברת. אני רוחצת ממנה את ידי. אני מפרקת את
עצמי ומרכיבה מחדש אל חוסרה. ואפילו שאיני יודעת ממה אני
מתנערת – אני מתנערת, שהרי אם אדע לא אתנער, ולא אדע.

כל הכלים בידי. השמים. גרגירי החול. נרות השבת. עכשיו אפשר
סופסוף להושיט את היד אל ארון הבגדים ולסחוט מתוכו את
הצבע "לבן".

אבא עומד על התורה כמו לוליין על חבל. נד לימין ולשמאל עד
שנופל לקול צחוקו של הקהל אל רשת הצער הגדולה. וגם אני
נדה אבל ימיני שמאלו ושמאלי בית הספר האחר היכן שהילד
משה ותורתי היא הגוף והמרחק.

גם האיש שמגיע לבקר את אבא בימים האחרונים שמו משה. זקנו ארוך ואדמוני והוא אוהז בשני תיקים ובהם חפצים שבריריים מאוד. הוא מוציא אותם בזהירות ובה אחר זה מראה לאבא. אם אבא אינו עומד על טיבו של החפץ, האיש כועס ומשבר את שני תיקיו על הרצפה והולך, וכשחוזר מלאים התיקים חפצים חדשים, אלא שאלה שבריריים יותר וטיבם נסתר יותר. וגם אני איני עומדת על טיב החפצים אבל על טיבו של אבא ועל טיבם של שבריו אני עומדת וגם הוא וגם הם יפים מאוד.

משהו הולך בי ושב ושוב הולך. כמו צורה שלפעמים נטייתה אלי ולפעמים ממני. כשהיא נמצאת אני ליאת. כשהיא איננה אני שולמית. וכשאני שולמית, באה והולכת ממני הצורה ההפוכה. ואני צפונה בעיני אני האחרת אבל לבי מבושם וער. והערות ריחה משה והצפון הסתרו משה ומחלון הכיתה אני רואה, על העץ, זוג יונקי דבש.

אני ילדה. תפקידי לסנן בבשר הדקיק את מראות הבריאה. אפשר להסתכל בשערותי ולראות את השמים והארץ. ברכי עומדות משני צדי יום השישי וביניהן התוהו ובוהו ומעליהן השכינה. אני יודעת את כל הדברים האלה. אני קיימת כך בלא ידיעתי. אני יודעת: למשוך את התריס. ללבוש בגד. ליטול את ידי. אני יודעת: לנשוק לאבא על לחיו. אני יודעת: הצער הזה. השמחה.

הו אל תוך הגוף אני רוצה. שישים הילד משה את לבו אלי כמו ששמים רווח בין המילים או כמו שיוצקים מים בכוס והכוס מאצילה אל המים את צורתה. אבל אני רואה אותו שהוא עדין מאוד ועצום כמו שהנשמה עצומה לפנות בוקר או כמו ספר שדפיו נדבקו זה לזה ולכן אני נזהרת. אני רק רומזת לו. חדה לו חידה. אני מניחה על סף דלתו, שזורה בסרט, מילה אחת: "שמים". ואילו הייתי אמיצה הייתי מניחה שתי מילים: "שמע ישראל".

הלילה יורד והעיר מחשיכה ואיתה מחשבת משה. כעת אני לבד
בתוך גופי. אני רואה אותי פנימה. את נימי הדם ואת הקיבה
ואת הרחם העומד עתיק וריק כמו נביא שקר. אני יכולה לראות
את הנקודה המדויקת בה האיברים משילים אותי מהם והופכים
להיות עצמם. הלב הזה אינו אני. הוא אפילו אינו שלי. אין בינינו
יחסי זיקה ישירה, כי אם עקיפה. כמו קולות החתולים העולים מן
הרחוב כך הלב מיילל ואני, הרחק בחדרי, מקשיבה.

כוח האלוהות שלי פועם בחשכה. אני יכולה לומר "חס וחלילה"
והעולם יתרפא. אבל אם אדבר משנתי "חלילה וחס", ישובו כל
החולִיִים למקומם.

אני נעה את האדמה האפלה. כמו בתוהו ובוהו אין דבר ממשי
תחת רגלי אלא שמכוח סיבובי עולים הצבעים והשכן בחלון יכול
לעמוד מול המראה בבגדי אישה.

הלוואי והיו כל המחשבות הללו יכולות להתנגן במנגינה מזרחית. אלא שהמילים נופלות חיוורות וקרות בין האוזניים והמנגינה היא מנגינת המשרפות. בתחילת כל מחשבה יוצאת רכבת ובסופה מתכסים השמים אפר שחור. אבל הלב נשוא אל המזרח. ומשום כך גם מחשבות הדם הסמיכות ביותר נחרזות עם שפתי הארגמן של הילד משה.

אני חצויה ביני לביני. בין מה שאני רואה עכשיו למה שאני רואה
דרך חלונות הזמן האחרים. אני יודעת את ריח גופו של הילד
משה. אבל אי אפשר לראות אם סדיני המיטה חדשים או בלים
או שכלל אין מיטה. הזמן הוא דחליל והלב קלחי התירס והעצב
ציפורים גדולות גדולות.

למי אני מספרת את כל הדברים האלה? לא לאיש. ודאי שלא לעצמי. אני הדבר המסופר וכמו התולעת בתוך התפוח אני יודעת עולם אחר. אולי אני מספרת למופשט מאוד כמו רזון. או הטעם "מר". או סך כל הצללים לפני שנתפצלו צל צל וצורת הגוף הנצלל בו. אני מספרת והדברים מקשיבים ומכוח ההקשבה נדבק הרזון בלחיו של אבא והטעם המר עומד בלשונה של אמא ומבטו של הילד משה נבלע בצללי תלתליו.

אני מתהפכת בערות כמו בשינה. מצדו האחד של ההיפוך שיעורי הספרות. מצדו השני הספרות עצמה. למה אני מאמינה? בסופו של דבר יושב אדם בחדר ומצייר על הנייר צורת שבר בעוד שבחוץ מאירה השמש גם את חלקי הדברים הקטנים ביותר כאילו היו שלמים.

דרך משקפיה של אמא שנותרו במגירת חדר השינה אני רואה
בבהירות את כל מה שהיה עמום. אבא קטן ממני. ראשו מגיע
כמעט עד טבורי. אבל כפות הגליו גדולות מאוד ומשום ששמיו
של אבא הפוכים הירח מסתבך בשרוכי הנעל הפרומים.

קשה לשאת את העצב משום שהראש פתוח ואור הירח נכנס פנימה
גולמי. זהו עצב האור הנשקף. אין די מילים בעולם להסביר אפילו
לי את אהבתי שלי. אני אומרת מילים וכמובן מתכוונת לסודות
הכמוסים ביותר. כמו המילה גרגיר העשויה חול או המילה לב
שצבעה תכול השמים וירוק בטן האדמה.

איך ייתכן שנכתבת שירה בעולם הזה, שנשמות באות בו ויוצאות?
כל מטפורה היא שקר נורא. למה לכתוב גשם ולהתכוון לדמעות
כשלא הגשם הוא גשם ולא הדמעות דמעות? המורה לספרות
שערה כשערה של אמא ועיניה כעיניה. אבל אני איני רואה את
פניה של אמא אצלה אלא דווקא על הלוח, בסימני המחיקה.

גם כל זה שקר. נכתב שראיתי אבל לא ראיתי. נכתב שהלכתי אבל לא הלכתי. נכתב שחשבתי אבל לא חשבתי. כאן בדפים האלה הזמן יכול להיות קצר מאוד. שנייה בודדה. אני יכולה להיות בת ארבעים ושלוש. ראוני שזקני מאפיר. ראו את אשתי שהיא כבר ישנה וכך גם הילדים. אני יושבת על אדן החלון, תחת הירח, וחשה בו מחסיר פעימת אור בודדה. חודש אב הופך אלול. בשנייה הזאת קורה הכול. הצורות מתפשטות ומתלבשות אחרות ואני ילדה במיטה הזאת העולה באש.

אני מתנתקת מן הסיפור הזה ושבה אליו. לפעמים עוברים שבועות שלמים של דממה בזמן שהדף מתהפך. במצרים האלה מושלת הנהגת הייחוד. אני בוכה אבל הדמעות דמעות אור. אני חולה אבל עציץ הסחלב מלבלב. הילד משה נעלם באפלת הלילה אבל כל כוכביו עולים בחזי.

בתוך העצב של אבא מקופל סוד גדול ואילו העצב שלי הוא מין חלון ראווה. אני מביטה פנימה ומשום שקיפותה של הזגוגית אני רואה על פניה של אמא את פני שלי. אני אומרת לילה טוב וקולי נשמע, אבל אבא אומר לילה טוב ומגרונו עולה עשן. בלילה אני חולמת אבא אחר, נמוך יותר. בבוקר אני מתעוררת וצווארי כואב מאוד.

אפשר להתעכב על רגע מסוים כמו כשאבא מתיישב על הכיסא לפני הטלוויזיה ונשמעת חריקה, ואין לדעת אם הכיסא חרק או שעצמותיו של אבא או שזהו הרגע שחורק מכובד משקל ההתעכבות. אבל איך יִרְאֶה מי שיתעכב את הציפור החולפת בחלון ותחת כנפיה מכונס, כמו נוסע סמוי בבטן אונייה, הסתיו?

אני חווה הארה כפולה. אני רואה בקצות ציפורני את האישה הראשונה, אבל יתרה מכך – אני רואה את קצות ציפורני.

הגוף מקיים את המצוות אבל הלב מדליק אש בשבת ונוסע אל
המקום הקדום ההוא ושם משה מסיר את עלי התאנה ולעיניהן של
כל החיות האחרות, מושיט לי את ידו.

הלוא אני יודעת. כבר הייתי גדולה. כבר לבשתי שחורים והזחתי
נוזל עכור בין כלי הקיבול. כבר היו לי ילדים. ילד ימין וילדת
שמאל. בחרתי באחד או באחת ואת האחר או האחרת נטשתי. אבל
אז אני זוכרת: עמדתי על המפתן, בכה אבא בזרועות אמו ואני
מיד נדרשתי לצאת את הגוף האחר ולבוא בלב הזה שבתוך הגוף
הקטן אשר נושא את הילקוט.

אני להוטה להניץ שדיים. לכן במקום להתפלל ערבית אני מאמצת את הלב למשוך את הבשר מפירות התאנה האפלים ומן הירח את חלבו. אבל בבוקר אגרופי קפוצים וגרוני ניחר ומן הפטמה השקועה עולה לה שיערה.

חטאי רבים אבל אני מכפרת עליהם בלשון גבוהה. "הב לי תריסר
לחמניות" אני אומרת ובהשתאותו של הנער הקונדיטור אני נחתמת
לטובה.

משום שהשפה היא איש גדול ויפה תואר ולוקה בשכלו, אני כואבת את ראשי. אבא משקה אותי תרופה ונושק למצחי והשפה שבתוכי אומרת תודה, אבל מה שאין לו שפה אומר מילה אחרת שאילו נכפפה ליסודות העולם הזה הייתה מאוד דומה לריח המילה נובמבר.

בשיעור ההיסטוריה אני רואה בציפורני כמו בכדור בדולח את הרגע שלפני רגע בריאתי. את אבא במרפסת ואת אמא ברחוב וביניהם אדנית התבלינים. ומתחת לכול אני רואה שכבה דקה של צל שהיא אני, ומעל – שכבה אחרת שהיא הרגע הזה בו אני שבה לשם ומסתכלת.

אחר כך נקטפים התבלינים. הלימונית מטפסת השמימה על הבלי
התה. באותו הזמן יורד מן השמים דבר אחר ומכסה את כפות ידיו
של אבא. הוא (כלומר הדבר) נשאר כאן עד היום. אלא שמאז
שטיפסה גם אמא מעלה הוא (כלומר הדבר) מכסה בידו של אבא
רק את האצבע הקטנה.

ובעיניו של אבא אני רואה את הזמן שאינו נקבי ואינו זכרי. עיניו ילדה קטן ואיש זקנה וכשהוא ממצמץ נעצם צביר כוכבים שלם מעל העיר וכשהוא בוכה שופלים חופי הים את המים מהחול ולב העולם הוא אגרופו וכשהוא כוסס את ציפורניו שותתים היערים והאוויר נִמְךְ והבשר נגלה תחתיהם ואני רואה את הילד משה ואותי גוף אחד.

אחרי הלימודים אני מחכה ליד שער בית הספר האחר. מזג האוויר אביך מאוד והמילה "אביך" נאמרת בפי אמא העומדת שקופה יחד עם שורה של מתים אחרים בחלונות הכיתות. הילד משה יוצא אלי לאט, ברמזים. בקרזולי שערה של ילדה אחרת. בצבע הטורקיז בכנפיה של ציפור. בפס החיוור של הירח שאני יודעת שנמצא בשמים אבל איני רואה משום שכבת הערפל. ואפילו כשהוא עצמו יוצא, הוא יוצא נרמז. מתקרב אבל מתרחק. ילד־מטפחת המתנופף לשלום מחלון רכבת היוצאת את הרציף.

אני מחכה שיתקרב אלי וכל זה ממשי מאוד ורחוס עד שאיני יודעת להבריל בין שמלתי לעורי ובין האדמה למרחק ההולך ומצטמצם. אבל עוד לפני שאני ניגשת אליו אני רואה בתוכי דבר משונה: כמיהתי אליו איננה.

וכל זה ממשי מאוד ודחוס עד שאיני יודעת להבדיל בין שמלתי לעורי ובין האדמה למרחק ההולך ומצטמצם. פתאום אני יודעת את שמו האמיתי של הילד משה ואיני יכולה להסביר, גם לא לעצמי, את הידיעה. כל כובד היקום מונח כאן, על המרחק הזה, הרזה והולך. ואני אינני כאן.

אני אינני כאן. עכשיו אני צריכה לבנות את עצמי מחדש סביב המקום שהייתי בו ואיני עוד. סביב הבאר העמוקה של הבהירות, של הצלילות, של הממש. הילד משה כבר חלף על פני ואני עדיין ניצבת מול שער בית הספר האחר ומחכה לי שאגיע.

דווקא עכשיו אני חושבת על השכן. אני רואה אותו כמו חדר מדרגות ריק בבניין חדש, שדי במבט אחד בו כדי לבכות. משהו בשמלתו. משהו ברוח. משהו בהד המתגלגל יתום מן הקומה הראשונה (כפות רגליו) מעלה, אל הראש. אם יש מישהו שמגיע לו שיצא שלם מן הדפים האלה, ההולכים וקצרים, זהו השכן. אל תשפטהו. ראו איך הירח מאיר את עפעפיו.

בית הספר מתרוקן וגם המתים כבר אינם בחלונות. איש אינו מביט בי עכשיו וגם דפי הספר הזה מתעתעים מאוד. כתוב "אני" אבל האותיות שחוקות ומאחוריהן יושבת כל ילדה על כל אדמה ועיניה רטובות.

מעל ראשי עשר הספירות ומתחתי שבעת המדורים, אבל נעלי
חלוצות והשוכים פרומים והפרימה היא שמחזיקה את היקום על
תלו. שני בתי הספר עומדים דוממים זה לצד זה. השמש מאירה
את העצמים ואת המרחקים שביניהם, אלא שאלה מטילים צללים
ואילו אלה מטילים דבר אחר, שעכשיו אני יודעת את פשרו.

בחלל

מגנטוספרה

Inglesina

השמים

כאן על הכדור הזה אני הופך את כף ידי. האדמה הולכת ורַחֵקָה. עכשיו אפשר לומר שאני עומד מצדו האחר של הכוכב (הצד הנשי). השמים, המגנט האינסופי הזה אליו עולים כל הדברים, הם שמים מתים. אינספור כוכבים אחרים עומדים ריקים מעל ראשי. זוהי ודאי טעות נוראה. כל חומר היקום, קל וצחיח, סובב נבוך את ריקותו. אני יושב בלב המכתש ומביט בדופנות הארגמן המשנות לאט את צורתן ברוח החמה, האפלה, ויודע, משהו כבה, אבל איני זוכר מה הדבר. אני שב והופך את כף היד. מלט. שני אספרסי. בוטנים. שתיל. גם אני סובב ריק את עצמי.

הכלב

הכלב עצוב מאוד. אני משליך לו מקל אבל בשל כוח המשיכה המצומצם גם המקל עולה ורחק ממנו. שני אספרסי. מלט. שתיל. בוטנים. מלט. ראה, כלבי, איך כף ידי מתהפכת מעצמה.

הלב

הם מדברים אלי באוזניות אבל כל שאני שומע הוא את הלמות הלב הכבד מנשוא. מה הם אומרים? מין שפה שנשתכחה. כאן קשה לומר "בית". "עולם". גם המילים, באין כוח שימשוך אותן, מטפסות באוויר ונעלמות. שני אספרסי. מלט. שתיל. בוטנים. קיר זכוכית. מלט. צורכי הכלב. כל הדברים על פני הכוכב הזה יפים, אבל אינם יפים מאוד. יש דברים שקצותיהם יפים מאוד אבל שאר הדבר, גם אם יפה, אפור. כלילה אני שם לב לתופעה משונה: חפצים (למשל זוג קוקיות) נחסרים מחלום אחד שלי ומופיעים בחלומי האחר.

הים

שני אספרסי. כמה זמן אני כבר ער? לפי המפות שבידי פעם הייתה כאן עיר. היה ים. אני רואה את קול הגלים (מין "הה" קרוש). מאובן-צליל הכלוא בתוך גופי הסלע הגדולים. אבל ים איני רואה. מלט. בוטנים. אני מחפש אחריו, אבל המזרח רודף אותי, נדבק כמו מחלה בכל פסיעה שאני פוסע מערבה, ואני נותר עומד על מקומי. מלט. מלט. מלט. קיר זכוכית. שתיל. כאן היה הרחוב עם בית הקולנוע. כאן הייתה השרדה. והנה הכיכר.

מלט

אני מעמיד באוויר הדל הזה כתלים. העבודה מסובכת. אפשר לומר שמשהו חצוי בי או שידי קצרות מלהכיל את התנועה. מה שזו ימינה (בכיוון השפה) אין להחזיר ומה שזו שמאלה (בכיוון הזיכרון) זו למעלה. הקירות האלה שאני בונה הם קירות בהייה. אפשר לקבוע בהם דלתות ולחצות דרכן פנימה ואחורה (כלומר אל כל מה שטרם נהגה במחשבה). יש בהם משהו מתכונת הלבנה. הרי הצל שהם מטילים על האדמה הוא צלחלום.

Ikea

איציק

שני אספרסי. בוטנים. לפני שעת השינה אני והכלב מדברים באיציק. אני אומר: בדידותו של איציק. הכלב עונה: בדידותו. אני אומר: מיהו איציק? הכלב עונה: איציק. אני אומר: הירח? הכלב עונה: המקל. אחר כך הוא נרדם. אני מביט בכלב צוחק בשנתו. אולי, אני חושב, הוא צוחק משום שנגלו אליו בחלומו פני האמת של איציק. כלומר פני הכוכב שלו. אני כמעט מתפתה לומר: פניו הערופות. קיר זכוכית. קיר זכוכית. בוטנים. אילו איציק היה כאן עכשיו ודאי היה תולה את קולו על וו הלילה. מגרוננו הריק היו ודאי נוסקים שירי חלל.

איציק

איציק עיניו ארוכות. מבטו עוטף את הכוכב מקצה זמנו ועד קצהו כמו אטמוספירה זקנה. אפשר לחוש בו באיציק רק על דרך חוסר הריכוז (למשל לשכוח דבר מה ואז להיזכר, במקומו, באיציק). במגילות הכוכב רשום איך פעם, ביום סגרירי, הניף את ידו.

שבת

כוס תה
מפה לבנה
כפית סוכר בתוך
כל היקום הזה

ראשון

אני זוכר במעומעם פניה של אישה. שלא היו מיוחדות. תווים מוזנחים שכל הבעה נתפרה אליהם ברישול. מי זו? אמי? בתי? אשתי? הרופאה ששלחה אותי הנה? אני זוכר שאמרה דבר מה ודמעות נקשרו בגרון. אולי אמרה: "אתה." ואולי (כך אני חושב עכשיו) אני הייתי בעל הפנים.

החלל

אני הופך את כף ידי. עכשיו הכוכב נמצא מעלי ואני תלוי ממנו מכפות הרגליים (השמים הנמוכים פרושים תחת ראשי). כך גם הכלב. אנו דבוקים אל אדמת הכוכב מכוח המשיכה שבין לבבותינו ולבו. אנו נזהרים מאוד. די בפעימה נמהרת אחת או דווקא בפעימה חסרה כדי שהכוכב יינתק ויפרח לחלל.

Via Arkadia

הכלב

לפעמים הכלב מבקש ואז אני תופס את מקומי מול מרבצו והוא צופה בי כבמקלט גדול. אני איני נדרש לְדַבֵּר. אני עומד ועיניו נעות במהירות על פני גופי. מה הוא רואה דרכי? עולמות רחוקים. אולי כלבה שהיא כוכב שלם. או מיץ עולם הפוך, שבו נופלים מן השמים ארצה אינספור מקלות.

ז'נבייב

פעם אחר פעם עולה באוזניות שמה של אישה: ז'נבייב. אולי היא זו שמנסה לדבר אלי. דבריה עמומים, אבל מהנגנת המילים אני יודע שהיא מין אישה-מצבט או אישה-ונטילטור (כנראה שבור). היא אומרת "שנות אור", "חמצן", "אלקטרומגנטי", אבל אני יודע שהיא מדווחת על צער נורא שלפת את לבה. אני רוצה לנחם אותה. לומר לה "האמיני באיזיק". אבל איזיק מסמך לי באצבעו (הוא מצייר באוויר מעגל גדול ובתוכו אינספור מעגלים קטנים אחרים) שהירח שלה שמו מיכאל.

המטבח

יש חיים אחרים על הכוכב הזה. אמנם הם נסתרים, אבל אני רואה אותם. כמו הקהל הרואה בסרט את רחשי לבו של הגיבור דרך נימה מעורפלת מאוד של הבעת פניו, אבל שאר הדמויות, גם אלו הקרובות אליו ביותר, אינן רואות. מלט. בוטנים. שתיל. קיר זכוכית. אני חושב שמעתה והלאה אקרא לעצמי אודרי. שני אספרסי. אולי קתריין. או יקטרינה. יקטרינה הנואשת. ולכלב אקרא ספנסר או רוב או הנסיך הטוב כריסטיאן. מלט. קיר זכוכית. אפשר לומר שהמטבח כמעט מוכן.

הערפל

כאן על הכוכב הזה אני יכול בקלות לספור מאחת עד אבא: אחת. שמים. שיבוש. אבא. אני יכול לבנות מן המספרים הללו איברים. ליצור מהם משוואה. למשל, שמים חלקי שיבוש שווה אחת, שארית אבא. יש להודות: לפעמים, כשאני עומד על קצה המכתש, אני רואה הרחק בערפל מין גוש אבן. גוש מסותת. מלבני. גבוה. עם חלונות. בית. ביתי שלי.

חדר השינה

אני הופך את כף ידי. כף היד הקטנה הזו שלי שהיא מצפן של עיצוב פנים. אם צד הבשר – מצעים חלקים. אם צד השערות – מצעי פרחים או משכצות. לב הכוכב הולך ונחלש. עכשיו הכלב מרחף באוויר קצת מעל למנורת הלילה. הכדור הגדול נוטה בחלל ודרך הזווית, על פי חוק הכלים השלובים, נכנס החורף. כאן על הכוכב רק שתי עונות: חורף וגעגוע. משך החורף שלושה ימים ובשאר הזמן מזג האוויר נידף מן האטמוספירה ובמקומו נדחקים משבי מצב הרוח אל כל הנקיקים. בוטנים. בוטנים. שני אספרסי. קר מאוד. בין התלים החדשים שערמו הסופות אני מוצא מטבע ישן. דמות שתוויה נוגים חרותה על צדו האחד ובצד האחר, קצת שחוקה, מילה בעלת שתי אותיות (אולי "די" או "שם"). אני מניח את המטבע מתחת לכרית עם ציפית המשושים וקונה מחדש מן הגיאומטריה הזו את נרודי שנתי.

Veneta Cucine

החיים האחרים

שני אספרסי. שני אספרסי. אני הולך ומתעייף. דרך עייפותי, כמו דרך עדשת הטלסקופ, עולים מראות רחוקים ומכסים על אלה הקרובים. התפאורה החללית האינסופית מתפוררת מול עיני. בוטנים? חלה. מלט? שפריץ צמנט. שתיל? דוב צמר סגול. אני רואה זיכרון: אדם ששבר את לבי. אדם מבוגר. דק. שלא הכרתי. שחבש משקפי שמש ורודים של ילדה וכובע קסקט מלוכלך ונשא על כתפיו, לבדו, רחוב שלם בעיר לא לו. האדם הזה קבוע בחלון הזיכרון בעוד בזווית ההפוכה לו (מכיוון חדר הילדים) אני שומע שיר. קול מזמר על בובה שעייפה. קול אחר מבקש, גם הוא בניגון מסוים, כוס חלב חם. קשה לקבוע מי שר למי. שני אספרסי. בוטנים. בוטנים. בוטנים עד שהבטן כואבת. הנה עדשת הטלסקופ שבה ומצטמצמת. הנוף האחר נדחס אל תוך עצמו. דוב הצמר חובש את כובע הקסקט. הבובה מבקשת כוס חלב. האיש הדק טרוד בשאלה: שפריץ צמנט? אני הופך את כף ידי. אני עומד על שפת המכתש.

הכלב

הכלב מקיא ומקיא. המרחקים, שנמסכו זה בזה, עוררו בו בחילה. אני מלטף אותו, משקה אותו מים, מלעיט אותו בתרופות, אך לשווא. כלבי האהוב ניגר מתוך עצמו אל האדמה. עכשיו הוא שוכב על מרבצו, גופו הקטן מתאמץ לשאת את פעימות הלב ההולכות ומצטמצמות. מה אעשה? אני אבוד. אני אוסף אותו בזרועותי ונושא אל המקום שבו, לפי המפות, עמד בית החולים. ריח דם עדיין תלוי באוויר המאובק. אנו עומדים היכן שפעם נקבעה דלת הכניסה אל המחלקה הפנימית אלא שעכשיו אין פנימה, רק הלאה. אנו בוכים.

חדר האורחים

איני מזהה יותר את כלבי. מחלתו ניגעה בו כלב אחר. גדול יותר. מפחיד. גופו מדיף ריח כוכבים קורסים. עכשיו אני עומד מולו והוא צופה בי, אבל אני יודע שהחללים שהוא חוצה דרכי במבטו הם חללי עורף. שאין מהם דרך חזרה.

חדר האמבטיה

בצר לי, גם אני הופך אחר. מה אני עכשיו? מין צפרדע. ראוני, החיים האחרים, טובל בשלולית ראשני. הופ – אני מנתר מחדר השינה אל חדר האמבטיה. שעות ארוכות אני מתבוסס על גבי בביצת הקצף הפושרת. אני צפרדע של בדידות. בין אצבעותי קרום הציפייה. ירקרקותי חומת אבן. ולשוני? אכזבה. הופ –

המטבח

אני בא עם החרסינה הגדולה בברית הנישואין. אגני הקרמיקה נושאים אותי אל מעבר למפתן. כמה יפה המטבח. אני משתקף במזבחות שישיהקוראן ודרך דמות המראה שלי אנו מתקדשים. החופה זריזה. אחריה בועל אותי תנור האפייה. אני הורה לו לחם ילד ולחמנייה ילדה. אנו משפחה חמה אך שברירית מאוד. משפחת דלונגי-פורצלן.

Constructa

חדר השינה

אני הופך את כף ידי. עכשיו לובש החוסר גוף אהובה. אפשר לקרוא לה האישה החדשה או האישה האחרת ואפשר לומר גם קסיופאה. אפשר לשמוע את לחישותיה מאחורי הדלת בזמן שהיא מתמרקת לקראתי. מה היא אומרת? היא מחברת קונסטלציות פנימיות. אפשר לשמוע בקולה שצורתן שונה זו מזו אבל שלכולן אותו השם: התינוקת חננאל.

החלל

היא פותחת את הדלת ומתוקף תפקידנו אנו פוצחים במעשה האהבה. איננו נוגעים. להפך. אנו רחוקים זה מזה (היא אל תוך עצמה. אני אל הסלון). אבל אהבתנו הולכת וגדלה. אני מגיע אל המרפסת וזועק אליה: "ראי אותי, שידי האחת קצרה מאוד!" הרגשות עולים על גדותיהם. הלב יוצא את קליפתו.

החלל

אני רוצה לומר שפעולה קטנה מאוד שלה הסיטה את השמש ממסלולה (למשל שהיא גירדה באפה או שהרימה חפץ כלשהו שלא לצורך) אבל האמת היא שכל הפעולות היו גדולות וכל הדברים שקרו היו חסרי ערך (ובכלל – משום שהיא הוסטה ממסלולה השמש גירדה באפה והרימה את קצה הסדין ואז שמטה).

החלל

היא רחוקה מאוד. הנה היא פורמת את עצמה ממרקם החללזמן אינסופית (אני יודע זאת משום שז'נבייב לוחשת לי באוזניות "עכשיו אהבתכם אינסופית").

הרחבות

מלט. קיר זכוכית. אספלט. עץ. על חורבות הזיכרון של כלבי הטוב אני מעמיד את שארית העיר החדשה. אני חוצב מסדרונות. אני עוקר חללים ומעתיק אותם למקומות חדשים (מן הנסתר אל הגלוי). אני מתקין רהיטים. מדביק טפטים. סולל כבישים. אני מכתוב לעיר שפה של היגיון נימי: ניד ראש קל תחת נברשת זכוכית המורנו בהיכל התאטרון הוא הצהרת מלחמה. חזרה מהירה על המילה "צימוק" היא הבעת הערכה למבנים ארכיטקטוניים מרובי ערבסקות. חלוק נחל סדוק הוא הזמן. רמזור מקולקל הוא האהבה. איציק עולה לפני העיר ורואה כי טוב. הוא אומר: "יום השמיני." הכוכב עונה לו: "אמן."

חומר אפל

Angina Pectoris

החיים האחרים

די ברגע אחד של חוסר שימת לב: החיים האחרים מגיחים ממחילות הערפל ונוהרים אל העיר, ליישבה. אישה שהיא שתי נשים (אישה עורכת דין ואישה חובטת שטיחים) מלבד עצמה. ילדה השקועה עד לצווארה בזמן אחר (ראשה מבצבץ, עתידי, מתקופות חשוכות). חיות שהן מעין אישורים בירוקרטיים (חתול תעודת הלידה וקרנף ניכוי המס במקור).

המרפסת

אבל בעיקר יושבת במרפסתה אישה שכפות רגליה נכונות (כל הציפורניים שנגזרו אינן והאוויר שתחת ההתגבעות מתקער במדויק למלא את החלל שבין הרצפה לגבולות הבשר). גם היא אוהבת אותי אבל אני איני מכיר אותה. אני מבקש לבטל את אהבתה והופך את כף ידי אבל הגעגוע לכלבי פתאום תוקף אותי בנביחות רמות ואיני מצליח להתרכז וידי המהופכת רק מחזקת את אהבתה.

חדר הילדים

זרים מתלחשים. גם ביניהם אנשים שהופכים את כף ידם אבל רק ממני מצפים לגדולות ונצורות. אני עומד לפניהם. ללא כחל ושרק אני עומד. כולי. אני וכל אחד ואחד מאיברי. האיברים הזכריים והנשיים. האיברים החיצוניים והחיצון־חיצוניים. האיברים הפנימיים והפנים־פנימיים. האיברים שאפשר להחליפם באיברי פלסטיק או מתכת או פורצלן והאיברים שאי אפשר. אבל הם רוצים שאקח אחת מהם (את הקטנה ביותר) ואכסה מולה את פני ואז אשוב ואגלה אותן ואומר קוקו.

איציק

מצוקתי נוגעת ללבו של איציק. הוא אומר: בדידותו של האדם.
הכלב האחר עונה: האדם. איציק אומר: מיהו האדם? הכלב האחר
עונה: בדידותו. איציק אומר: המקל? הכלב האחר עונה: המקל
הגדול.

המקל הגדול

איציק משליך את המקל הגדול והחיים האחרים יוצאים מדעתם כמו מבקרים מן המוזיאון בשעת הסגירה. באין להם יסוד של היגיון שיכביד עליהם הם עולים השמימה. אט אט הם נספגים בעצבותה של האטמוספירה (אפשר לומר: כמו דמעות במטפחת גדולה). שמי הכוכב מתכסים בעננים.

Tachycardia

החצר

שני אספרסי. בוטנים. הרחובות שוב ריקים. ז'נביב דוממת. דומם איציק. דומם הכלב האחר. רק ציפורני ושפמי עדיין מזמרים את האופרה הנצחית שלהם בעלת שני הרציטטיבים: החוצה והלאה.

החלל

רוח טופחת על פני (אפשר לומר רוח השמש או רוח הדברים). אני עומד בנקודה הזו על הכוכב שבה הכול ניתן לפרשנות. האדמה חולה. חם. הכוכב צמרמר מהקוטב האחד (קוטב המאניה) לקוטב האחר (קוטב הדפרסיה) ואפשר לחוש בצורך החללי העז לומר את המילים "שמישהו יקרא לדוקטור זקס".

שישי

גם הזמן משובש. אני ממתין לרגע הבא אבל הרגע שמגיע הוא הרגע הקודם (או רגע של מישוהו אחר). הו געגועי אל כל מה שלא היה ולכל מה שישנו! הו אל זווית מסוימת של קימורי מותניה של אהבת הנעורים שלא פגשתי מעולם! אל הצורה הו המופשטת שיטווה אבק הכוכב בחללו כשגופי יצנח עייף אל האדמה! הו געגועי אל הגעגוע! הגעגוע הזה.

שישי

שני אספרסי. בוטנים. ז'נבייב שרה באוזניות It's Twilight Time והרחובות הריקים מצטמצמים, כמו במעבר הפלאי מצדה האחד של משוואה מתמטית אל צדה השני, לאפשרות היחידה. אפשר לומר שאני סופסוף מצוי בהארה. הכוכב השלים ליברציה אחת וכעת מתחילה הליברציה החדשה. המכתש רוחץ באור חיווריין ולרגע אפשר לטעות ולחשוב שהכדור בריא מאוד. אבל אני יודע: עוד מעט תהפוך האדמה לחומר אפל, ואני לא ייוותר לי אלא לספור בזה אחר זה את כל החלונות הנטושים.

השמש

הכוכב מתהפך. יש לשלם על מעשינו. כעת פנינו אל מערך הגרמים העצוב ביותר: הקופאית הקטנה. איציק מוציא את הארנק הקוסמי מכיסו והשמש השפופה והדהויה שבקודקוד הקונסטלציה שואלת בקול חרוך: "יש כרטיס מועדון?"

Bradycardia

המסדרון

הבדידות מהפכת את הראות. כל מה שחלל הופך גוף, עיצוב הפנים הופך לעיצוב חוץ ולהפך. מכתשי העצב האלה. הררי המרחק בין כף ידי להיפוכה. הלב הזה שלי שהוא ירח.

המסדרון

הלוא המסדרון הזה, פסעתי בו. פסעתי ורגלי היו רגלי אבל הלב היה לב אחר (אפשר לקרוא לו לב עֶשׂו). הצעדים חצו את החדר והפעימות חצו את הידיעה. האישה שהיא אמה של התינוקת (זו שהדוב הסגול הוא אלוהיה) פנתה אלי, והפה שתק את כל מה שהלב אמר. היא שהרימה את ידה והצביעה מעלה, דרך החלון, ואני ידעתי: הגיעה העת ללבוש את חליפת הכוכבים. הלוא כל העולם (המסדרונות, כוסות החלב, הדובים הסגולים וכולי) המוסתר תחת גלימת הריק, מסתיר גם הוא עולם אחר. את כל המרחקים חציתי רק כדי להפך את ההסתר ואת ההבנה: שם היה כל מה שאין, ואילו כאן אין אך ורק מה שיש.

הערפל

הלוא כל מה שקרב רחוק וכל מה שרחוק רחוק יותר. כל מה שאני יודע נמצא בערפל וכל מה שאיני יודע עומד גלוי. אני מתקדם בצעדים זהירים. צעד לפנים: הופ. צעד פנימה: הופה'לה. אני מהלך בנתיבים העדינים של הדבר הזה שאין לו שם (אפשר לקרוא לו "איכות האינסוף בצבעו הסגול של דוב המשחק" או "השבתאי הזקן הנופל בשמי הגעגוע היתומים"). אבל מחלתו של הכוכב כיווצה אותו מאוד ותוך שניות ספורות אני מוצא את עצמי עומד בנקודת ההתחלה.

ז'נבייב

אני ממתין להוראות, אך כל שעולה באוזניות הוא קולה הצווחני של ז'נבייב. נדמה שהשתגעה. היא שואלת אם חליתי או נפצעתי ואינה מחכה שאענה וממשיכה לספר על יתרונות קופות הגמל בבנק הקרוי מסד. מלט. קיר זכוכית. הכוכב מדיף ריח מוות. מלט. מלט. אני בונה, אבל איני יודע מה אני בונה. אולי מקלט – אבל ממה אסתתר? אולי חללית – אבל לאן אברח?

איציק

גם איציק רִחַק ממני ויחד אתו, רִחַקה כל הבריאה. כל הדברים
הקיימים רק קיימים (הם לא נוצרו) וכל מה שמשתנה נפוג
ואיננו.

Endocarditis

היפרוונטילציה

האוויר דחוס. השמים הנמוכים עומדים עכשיו בגובה הכתפיים וצריך ממש להתכופף כדי לנשום. איבר המיץ של הכוכב זקור. קירות המכתש לחים מאוד. הכלב האחר עומד על קצה המצוק (ראשו מציץ מעל לספרה השלישית) ומטיח יבבות בכוכבים האחרים, אבל הן פוגעות בירח וניתזות ממנו כמו ממראה וחוזרות אל הכוכב צוחקות.

השמים

שני אספרסי. בוטנים. קיר זכוכית. העננים קרובים מאוד. מאחורי קולות הרעמים אפשר לשמוע את התלחשויותיהם של החיים האחרים. הם אומרים "המצב נורא" ו"זה פשוט שיגעון" ומצפים לבואו (או לשובו) של זקס. לראשונה מאז שהתחלף, מביט בי הכלב האחר במין דאגה. אני מושיט אליו את כף ידי והוא מסתכל בסקרנות בציר ההיפוך. הוא מניח את ראשו בחיקי.

הכלב האחר

אהבתנו אחרת. אם את כלבי אהבתי על פי מידת החסד, אז את הכלב האחר אני אוהב (והוא אוהב אותי) על פי מידת הרחמים. הרי גם אני, מקלות קטנים עולים ללא הרף בשמי. הלוא גם אני מטיח יבבות בכוכבים.

העליות

הו סנטרי (בעיקר הפימה השמוטה). תנוכי אוזני הו. המעיים. כל עשרים האצבעות וכל אינספור השערות והו שני חדרי הלב וארבעת המסתמים ושתי העליות. אני גבב של פיתולים. גם המראות הפנימיים סבוכים זה בזה ובעיקר השפה. המילה "זווית" שהיא מין תולעת. "קיר" שהיא אליפסה (שבורה). "קצה" שהיא הגוף. קשה להבין היכן אני מתחיל. אני הופך את כף ידי? או שאני ההיפוך? הבטן הנפוחה. מה אני הורה? אובדנים קטנים (אפשר לומר שאני יולד הפלות). כל הדברים יוצאים ממני רק כדי ליפול ריקים בחלל. מרחקים. תוכניות. שמות. אי-ציק? ז'-נ-בייב? ח-ננ-אל?

השמים

יום התשיעי (אני אומר) ויכולו השמים (ושמי השמים) וכל צבא הכוכבים (הפרירים מאוד). וישבות הלב מכל מלאכתו אשר ברא לעשות. כאן, בגן העדן החולה הזה, אני צר מול פני מעגלים בשתי ידי. הכלב האחר מבין. הוא פוסע אל תא הזכוכית ואני נכנס אחריו. בחוץ, השמים הולכים ומתקדרים. אנו רואים את המכתש מתהפך. כל מה שהיה צפון, נפתר. אנחה גדולה מפלחת את השמים כמו רעם. גשם יורד.

Cardiomyopathy

היסודות

שני אספרסי. הכוכב נאחז בנו כמו מילה שנאחזת בהיפוכה. כל חייו חולפים מול עיני. סופסוף אני רואה את היסודות הנכונים. יסוד הרוך. יסוד החוסר. יסוד ההתרחבות. יסוד הכפילות ויסוד המנגינה.

שלוש

מגילות הכוכב נחתמות. ז'נבייב אומרת עשר. תשע. שמונה. שבע.
שש. חמש. ארבע. שלוש. הכלב האחר מצטנף בזרועותי.

הים

כאן על הכדור הזה אני הופך את כף ידי וכל מה שהיה זכרי הופך נקבי. סתיו מתחולל באיברים. הרחם מתקלפת ונושרת והשחלות הענבריות מקוננות. עור התוף מתרדר. מילים רפות מאוד חולפות דרכו (מילים שאין בהן שפה, רק צבע). סופסוף אפשר לראות את הים. או לפחות לחוש בו. הגאייה העייפה הזו הו שפוקדת את כל צדי המערבי. אגני הרחבים. הכוכב, הביצית הגדולה הזאת, פוקע בי.

שבת

אני חושב: בתי. שעוניה כוכבים. ילדתי ש – אבל האדמה כבר
נשמטה תחת רגלי.

בחלל

אנו מרחפים. ז'נבייב שרה לי באוזניות "את עולמי עם שחר"
ו"אתמול בערב היית שונה" אבל במקום להתעודד, אני נעצבת אל
לבי. קולות אחרים עולים עכשיו. הקצב מהיר מאוד אבל המילים
ברורות. מישהו אומר "נעבור לפרסומות". לבי נשבר. בדיוק ברגע
המעבר, מתחלף פרק בחיי.

אחרית דבר

"הוא הולך עכשיו ברחוב." כך התחיל הספר הראשון שכתבתי. גם הספר הזה מתחיל באדם שהולך ברחוב, אלא שהפעם הרחוב סמוי והאדם סמוי. " (ירחים כמוסים)

בחירת המילים של עידו אנג'ל מזוקקת מאוד. הכתיבה מינימליסטית ואסתטית ודווקא משום כך הרווח בין המילים הופך משמעותי, כמו שתיקה בין תיבה מוזיקלית אחת לחברתה. כל פיסקה זעירה פורשת מצב הכרתי חדש. המילים, הציפורים הגדולות גדולות האלו, שוברות את רצף ההיגיון המציאותי וסוטות ממסלולן: מן הגלוי אל הסמוי, ובחזרה.

"הספר הזה מסתיר (מכותבו כמו מקוראיו) יותר משהוא מגלה. משום שאין כסף, הספר הזה ידבר, לפעמים, בחרוזים פגומים." (ירחים כמוסים)

היומיומי הופך שירי: תלאות האבהות, השיחות עם מנהל הבנק, הכביסה, כפות ידיה של אישה. אבל השירה לא מרוממת את היומיומי. להפך. הראייה המוגזמת לעתים לפרטי פרטים היא טרגית, משום שסופם של כל הדברים להיעלם באבחה, במשפט אחד בודד על דף לבן אחד:

"היא נכנסת לחיי? לא".

הימים מתקיימים בכל פעם מחדש כלוח ריק. אין הבטחה להמשכיות סדורה.

הדיאלוג עם הקורא הוא הדיאלוג עם הכתיבה עצמה, עם השפה. ההשפעות על שפתו של המחבר אינן מוסתרות. הן מוגשות בנדיבות על שולחן הספר הזה, להנכיח אותן ולקדשן:

"אחרי ארוחת הערב מביטות בי הבנות ומביט הכלב כיצד אני פורס את עצמי לפרוסות ושולח אל האנשים שאני הכי אוהב. אל יואל הופמן. אל יעקב רוז. אל ג'ון קליז. אל עבאס קיארוסטי. אל מאיה דוניץ ובעלה אילן וולקוב. אל ויקטוריה חנה. אל אורי שפיר. אל נורי בילגה ג'ילאן. אל קורנליו פורומביו. בכל פרוסה חלק קטן מכל חלק שלי (כמו קלופס) ומקווי המתאר של הפלח דולפת במלוא התכונה, כמו טיפה מתוך סדק בסכר גדול, המילה השקופה: 'הנני.' (ירחים כמוסים)

כמו המילים, גם גוף הכותב אינו סדור. הנובלה "ציפורים גדולות גדולות" כתובה בקול נשי:

"אני ילדה. תפקידי לסנן בבשר הדקיק את מראות הבריאה. אפשר להסתכל בשערותי ולראות את השמים והארץ. ברכי עומדות משני צדי יום השישי וביניהן התוהו ובוהו ומעליהן השכינה. אני יודעת את כל הדברים האלה. אני קיימת כך בלא ידיעתי. אני יודעת: למשוך את התריס. ללבוש בגד. ליטול את ידי. אני יודעת: לנשוק לאבא על לחיו. אני יודעת: הצער הזה. השמחה." (ציפורים גדולות גדולות)

זהו נדבך נוסף של הסתר. התנועה בין זכר לנקבה היא פנים נוספות לתנועה בין פרוזה לשירה, בין המקרא ל"סופר יונה", בין זן ואבקת כביסה, בין ריקות לנחמה: "ואני ראשיהם של אבא ושל אמא נחים על שתי כתפי ועל

כתפה של ראומה אני מניחה בעדינות, כמו כתר, את ראשו של הילד משה. (ציפורים גדולות גדולות)

הנובלה השלישית בספר קרויה "בחלל", ולא בכדי: לכאורה זהו חלל של חוסר ודאות, אבל דווקא בו יש מקום להתמלאות. חוסר הוודאות הוא הנפח, אפשר ליצוק לתוכו מלט וחצץ וחול ולבנות בו בית. זו בקשתו של עידו אנג'ל מן הקורא.

"הכוכב נאחז בנו כמו מילה שנאחזת בהיפוכה. כל חייו חולפים מול עיני. סופסוף אני רואה את היסודות הנכונים. יסוד הרוך. יסוד החוסר. יסוד ההתרחבות. יסוד הכפילות ויסוד המנגינה." (בחלל)

אבל יותר מכול, "ציפורים גדולות גדולות" הוא ספר מוזיקלי. במקום לכלוא את הסיפור בין המילים, מיתרגמת כל מילה לצליל ודרכה אפשר לשמוע את הסיפור ביתר בהירות:

"אולי אפשר לספר את הסוד דרך המוזיקה. לנשוף בכל מילה עד שיעלה בה צליל ואז לסדור את הצלילים בזה אחר זה על הנייר (לא את סימניהם. את הצלילים עצמם) כמו את ששת ימי הבריאה ולומר ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, ולהניח לעיניים להרטיט במיתרים:

דו. מי. סי. סול. דו. מי." (ירחים כמוסים)

שרית שמיר
מו"ל

בלה לונה – ספרות בעברית אחרת